

ipse vovens nesciret hoc modo interpretari intentionem suam, secundum rectam rationem esset ita interpretanda; quia verisimile non est aliquem velle se obligare ad ea quae moraliter sibi impossibilia sunt, et in sua plena deliberatione non sunt posita. Sed de probabilitate hujus sententiae alii judicium relinquunt. Ego enim illi assentiri non audeo, tum quia ex illa sequitur, motus secundo primos contra castitatem non habere majorem malitiam venialem in religioso quam in non habente votum, quia nullo modo cadunt sub votum, et et consequenter non habent malitiam contra religionem, etiam venialem; tum etiam quia ulterius sequitur non posse peccari venialiter per subreptionem contra votum ullum, quod videtur alienum a communi sensu. Tum præterea quia sequitur idem esse dicendum de omni lege positiva, præsertim humana, juxta æquiparationem supra factam. Dico ergo, aliud esse, motum indeliberatum assumi per se ut materiam voti, et hoc dicimus fieri non posse secundum rectam rationem; aliud vero esse, motum indeliberatum esse posse imperfectam transgressionem voti; et hoc concedimus fieri posse, quando votum per se versatur circa materiam possibilem et honestam, et de se plene deliberabilem, nam tunc per naturalem consecutionem in actu indeliberato potest inveniri venialis culpa contra tale votum. Ita enim fit de illa materia votum, aut solet de illa præceptum vel consilium fieri, et ideo sicut præceptum suo modo omnes actus etiam imperfectos prohibet, ita etiam votum. Quod in particulari materia non est inconveniens, esset autem maximum in universalis materia omnium peccatorum.

13. *An votum de nunquam peccando, saltem ad aliquid obliget.*—Inquirunt autem ulterius Soto et alii, an tale votum ad aliquid obliget, saltem ad faciendam diligentiam pro vitandis peccatis, quantum possibile fuerit. Et respondent neque ad hoc obligare. Ita Soto, et Navarr.; item Aragon., q. 88, art. 2; Valent., disput. 6, q. 6, punct. 2; Sanc., lib. 9 de Matrim., disp. 33, num. 23; Eman. Rodr., 2 p. Summ., c. 94, n. 4. Moventur primo, quia tale votum est nullum, nam est adeo imprudens, ut merito debeat omnino irritum judicari. Secundo, quia hoc votum est de toto illo objecto impossibili, per modum unius integræ materiæ, cuius partes non intenduntur, nisi ut totum componunt, scilicet, integrum innocentiam, et parentiam culpæ. Tertio, quia non est major ratio de uno peccato

vitando quam de alio, nec inter illa potest fieri moralis electio. Hæc opinio est probabilis propter auctoritatem tot et talium auctorum. Tamen in rigore rationes ejus non vindicantur efficaces; nam prima petit principium, et sumit probandum, nimirum, hoc votum esse omnino nullum. Potest enim esse nullum respectu integri objecti, quatenus impossibile est, et nihilominus esse validum quoad partem possibilem, juxta dicta in capite præcedenti; neque imprudentia sufficit ut votum ad nihil obliget, ut in multis aliis constat.

14. In secunda etiam ratione, falsum videatur collectionem omnium peccatorum venialium evitandorum intendi per modum unius totius, cuius partes non per se intendantur, sed solum ut componunt totum; hoc enim nulla ratione fundatum est, nec per se videatur verisimile. Nam qui vovet, potius intendit omnia et singula peccata vitare, unde non intendit collectionem, nisi ut quamdam multitudinem vel numerum, cuius singulæ unitates per se intenduntur. Item qui vovet non peccare contra castitatem, non collectionem tantum ut sic, sed singula peccata in illa materia vitare promittit; et qui vovet nunquam peccare mortaliter, non solum parentiam totius culpæ collective, sed etiam singularum intendit ac promittit; nam proprium ejus motivum est vitare offenditionem Dei, quæ in singulis culpis invenitur. Alias qui haberet votum non peccandi mortaliter, postquam semel peccasset frangendo votum, ad nihil amplius teneretur, quia jam illi impossibile est innocentiam servare; quod aperte falsum est. Et simile est quod D. Thomas attigit, d. art. 3, ad 2, de illa, quæ vovit virginitatem; nam licet semel lapsa fuerit et corrupta, tenetur postea castitatem ex voto servare; quia in virginitate non intenditur principaliter integritas carnis, neque sola collectio plurium actuum aut privationum moralium per modum unius totius, sed etiam intenduntur singulæ parentiæ illiciti coitus, seu venereæ delectationis. Ita ergo de voto non peccandi sentendum est. Quæ omnia intelliguntur per se, et ex vi materiæ, nisi aliud constet de intentione voventis.

15. Nec magis urget tertia ratio, nimirum, quod nulla major causa sit implendi hanc partem voti, quam illam. Primo, quia hoc non est necessarium, nam prudenti arbitrio potest fieri determinatio, ut supra ostendi exemplo allato de eo, qui vovit jejunare totam Quadra-

gesimam, et non potest; nam tenetur ad partem possibilem, quæ prudenti arbitrio determinanda est, ut iidem auctores admittunt, Sot., Aragon., et Valent., supra, et Sancius num. 5, referens alios. Maxime vero favet Cordub., in Summ., quæst. 151, ubi de voto jejunandi omnibus diebus vite ait, licet videatur difficile et indiscretum, et ideo non integre obligare, nihilominus obligare ad jejunandum, quantum sine magno incommodo potuerit. Quam determinationem vel electionem necesse est prudenti arbitrio fieri, quia ex parte dierum non est major ratio de uno quam de alio. Simile est: si quis vovit alere tales decem pauperes, et postea possit tantum unum alere, ad hoc obligabitur; eritque illi voluntarium, unum potius quam alium eligeret, etiam si ex vi voti non sit major ratio in uno quam in alio. Addi etiam potest, inter peccata esse disparitatem; nam assignari potest ratio ob quam tale votum magis obliget ad vitanda quædam peccata quam alia, quia in mortalibus est multo major ratio, et deinde etiam in venialibus deliberatis.

16. *Probabile esse votum nunquam peccandi obligare quamdiu non dispensatur, saltem ad evitanda peccata deliberata.*—Videtur ergo satis probabile, tale votum, quamdiu non commutatur vel dispensatur, obligare ad vitanda omnia peccata deliberata, vel saltem mortalitia, quia hæc pars illius objecti possibilis est, et non est per se connexa cum alia parte impossibili. Item quia intentio voventis videtur illo modo interpretanda, secundum intellectum in casu non multum dissimili approbatum, in c. *Ad nostram*, 3, de Jurejur. Item qui vovit confiteri omnia peccata venialia, licet non obligetur ad confitenda omnia quæ per subreptionem committuntur, aut memoriam fugiunt, saltem tenetur ad omnia quæ post moralem diligentiam memoriae occurront; ergo et votum non peccandi, licet ad totum non obliget, obligare poterit ad possibile moraliter cum divina gratia, quale est vitare omnia peccata, quæ cum deliberatione integra, et sufficiente ad peccandum mortaliter, in materia gravi committuntur. Accedit tandem quod, securius et tutius est petere dispensationem vel commutationem, et interim cavere voti transgressionem. Nihilominus qui voluerit sequi priorem partem, practice potest.

CAPUT IV.

UTRUM ACTUS MORALITER MALUS POSSIT ESSE MATERIA VOTI?

- Actum moraliter malum non posse esse materiam voti.*—Resolutio hujus quæstionis est facilis, et ideo breviter dicendum est, actum moraliter malum non posse esse materiam capacem obligationis voti. Est communis sensus omnium Doctorum. Ratio est, quia nemo potest obligari ad faciendum actum malum, seu, quod in idem reddit, ad peccandum, alias obligaretur homo simul ad duo contradictoria, atque adeo ad impossibile. Sequela patet, quia recta ratio dictat non esse faciendum opus malum; ergo obligat ad illud vitandum: si ergo votum obligaret ad illud faciendum, esset (ut sic dicam) contradictoria obligatio. Præterea est optima ratio D. Thomæ, d. art. 2, quia promissio esse debet de re apta, et conveniente ei cui promittitur, alias potius esset comminatio; sed votum est promissio facta Deo; ergo debet esse de re quæ Deo placet: opus autem malum potius est injuriosum Deo; ergo. Et hinc oritur tertia ratio, quia ut promissio sit valida, debet esse acceptata; Deus autem non potest acceptare tale votum, quia non potest velle malum; ergo. Præterea juvare possunt, quæ supra in simili quæstione de juramento diximus. Maxime illud Isid., 22, quæst. 4: *In malis promissis rescinde fidem, in turpi voto muta decretum; quod incaute votisti, ne facias, impia enim est promissio, quæ scelere adimpletur.* Tandem etiam inter homines stipulatio turpis non inducit obligationem, Leg. Generaliter, cum sequent., de Verbor. obligat., Leg. Juris Gentium, § *Si ut maleficium, ff. de Pactis;* ergo a fortiori respectu Dei.
- Resolutio superior ad omnem actum peccaminosum se extendit.*—*Objectio.*—*Solutio.*—Sequitur primo, assertionem veram esse, tam in venialibus quam in mortalibus peccatis, et tam in actibus intrinsece malis, quam etiam in malis quia prohibitis, sive divino jure positivo, sive humano. Nam rationes factæ in utroque locum habent, et obligations contrariae, qualescumque sint, non possunt simul cadere in eundem actum. Dices: voti obligatio, eo quod sit divina et naturalis, poterit esse majoris efficaciam quam prohibitio positiva talis actus, et

ideo, non obstante illa prohibitione, poterit votum obligare ad talem actum. Respondeo : vel objectio supponit, posito tali voto, cessare obligationem alterius præcepti prohibentis actum, vel non : si dicatur hoc posterius, procedit repugnantia supra posita, quod simul sint prohibitio et præceptum ejusdem actus ; et parum refert quod obligatio unius sit major quam alterius, si, stante una, non cessat alia ; et præterea procedunt aliæ rationes supra factæ. Si autem dicatur prius, sic falsa est suppositio, quia voto, quod propria voluntate fit, non potest obligationem legis positivæ, quæ a superiori voluntate descendit, impedire. Sic enim intelligi potest illud : *Melior est obedientia, quam victimæ*, primo Reg. 45, quia sacrificium de re prohibita non placet Deo, ut significavit etiam D. Thomas secunda secundæ, quæstione centesima quarta, articulo tertio, ad 4. Simili enim modo voto de re prohibita a quocumque superiori habente legitimam potestatem non potest esse placitum Deo, neque habere efficaciam contra prohibitionem superioris. Et ratio est clara, quia licet lex de implendo voto sit naturalis et divina, supponit tamen voluntatem propriam efficacem ad vovendum et promittendum ; non potest autem voluntas privata habere efficaciam contra voluntatem legitimam sui superioris, et ideo non potest obligatio voti cadere in talem materiam. Et hic etiam addi possunt supra dicta de juramento.

3. Non potest esse materia voti, nec actus malus ex parte objecti, nec ex parte finis. — Secundo, sequitur conclusionem non solum procedere in actu malo ex objecto, sed etiam in actu malo ex fine, vel aliis circumstantiis, si illæ, seu habitudo ad illas, aut illarum conjunctio sub voto cadant. Est communis sententia Doctorum, quos statim referam. Et ratio est eadem, quia actus ex circumstantia malus, simpliciter est malus, quia malum ex quocumque defectu ; ergo Deo non placet ; ergo non acceptat voto de illo. Item homo semper tenetur talem actum sic factum vitare ; ergo non potest per voto ad illum obligari. Atque ita resoluta manet quæstio, an voto de bono actu propter finem malum obliget ; nam adhibenda est distinctio supra tradita libro primo, capite quinto, de habitudine ad finem, quæ est materia voti, vel quæ solum inficit ipsam voluntatem vovendi. Nam de hac posteriori jam diximus, non esse contra substantiam voti. De priori nunc dicimus esse contrariam substantiam, quia reddit materiam

malam, ac subiade incapacem obligationis voti. Quod docent communiter Theologi, in 4, distinctione trigesima octava, ubi bene Richard., articul. primo ; Durand., in 3, distinctione trigesima nona, quæst. 4, et ibi etiam alii ; late Cajet., diet. artic. 2. dub. 3 ; Sot., d. art. 3 ; Summistæ, verb. *Votum*. Neque in hoc est difficultas.

4. An saltem voto obliget ad actum, rejecto malo fine et circumstantia. — *Resolutio dubii unde sumenda*. — Quæri tamen potest an tunc voto obliget ut impleatur quoad actum, rejecto fine vel circumstantia mala. Hoc enim in potestate est voluntatis, ut per se notum est ; ergo cum homo voverit actum bonum cum circumstantia mala, tenebitur homo implere utile, rejecto inutili, juxta dicta in c. 2. Hoc vero dubium expediendum est juxta doctrinam datum in eodem capite secundo ; eadem enim est ratio quoad hoc de materia illicita, quæ de impossibili ; nam illicita est moraliter impossibilis. Igitur ad voti obligationem non solum considerandum est quid possit homo facere, sed maxime quid voluerit vovere, et ad quid intenderit se obligare, quia (ut sæpe dixi) hæc obligatio est juxta mensuram voluntatis, supposita potestate. In eo autem casu, qui voluit vovere rem efficiendam propter malum finem, si illum finem habuit pro motivo principali, noluit se obligare ad efficiendum illum actum per sese, sed solum propter talem finem, vel ut affectum tali circumstantia ; et ideo sicut tali voto non obligatur ad efficiendum actum propter talem finem, vel ut affectum tali circumstantia, nec ad ipsum actum nudum obligatur. Idemque est de qualibet alia circumstantia mala, juxta distinctionem datum de modo, quo talis circumstantia prava intenta est. Nam si includitur in primaria intentione voventis, per quam vult obligationem ad illum actum sic effectum, per modum unius indivisibilis objecti, sic voto est omnino nullum, nullamque parit obligationem, quia cadit in materiam incapacem. At vero si primaria intentione voventis feratur in actum ipsum secundum se, circumstantia vero adjungatur ex secundaria intentione, quasi superaddita priori, tunc orietur obligatio ad ipsum actum sine prava circumstantia, quia ibi interveniunt duo vota in virtute, unum de actu, aliud de modo, seu de circumstantia actus, et ideo obligat prius, etiamsi posterius nullum sit. Sicut enim substantia esse potest sine extrinseco accidente, ita intentione primaria et substantialis potest habere suum effec-

tum, etiamsi intentione secundaria et accidentaria, indebita et nullius efficacia sit.

5. *Actus indifferens ut sic non est materia voti*. — Tertio, inferre possumus ex dictis, vel illis addere, actum indifferentem, ut sic, non esse materiam voti, ut affectum autem bonitate alicujus finis esse posse. Declaratur, nam actus indifferens dupliciter considerari potest : uno modo, secundum se, et sine additione alicujus finis honesti ; secundo, ut affectus tali fine. Priori modo licet in communi consideratus malus non sit, tamen in individuo sic factus semper est malus, accidentaliter saltem malitia, ex defectu boni finis, juxta opinionem D. Thomæ, quam nunc veriorem esse suppono. Posteriori autem modo actus alioqui substantialiter indifferens est simpliciter bonus bonitate accidentaliter sumpta ex bono fine ; ergo actus indifferens ut sic non est materia voti, quia sic factus est malus. Nam, licet voto fieri videatur de specie actus, retamen vera fit de actu, ut exercendo in individuo, et sic absque bono fine malus est. Et præterea quamvis talis actus in individuo malus non esset, juxta opinionem Bonaventuræ, adhuc esset inepta materia voti, et incapax obligationis ejus, quia est prorsus inutilis ad divinum obsequium ethonorem, ut rete etiam D. Thomas sensit. Utrumque autem incommodum cessat, quando additur finis honestus, ut per se constat, et in materia de jure explicatum est.

6. *Objectio*. — Sed objicitur contra utramque partem : nam ex priori sequitur, voto de agitandis tauris in honorem Dei, vel alicujus Sancti, esse validum, quia votetur res indifferens facienda propter bonum finem. Consequens autem est plane absurdum. Contra alteram vero partem objicitur, quia qui votet actum indifferentem præcise, non votet quasi positive facere illum actum sine bono fine, sed votet actum, et negative se habet circa finem ; ergo absolute non votet actum malum neque inutilem, sed votet actum, qui ab eo potest bene et utiliter fieri ; ergo ad hoc tenebitur ex vi talis voti.

7. *Solutio*. — *Regula observanda ad cognoscendum quando actus indifferens fiat honestus ex fine*. — Ad priorem partem respondeo negando sequelam. Et imprimis negari posset, agitationem taurorum esse actum indifferentem, nisi multæ circumstantiae in eo serventur, quæ juxta communem usum omittuntur ; sed nolumus in praesenti hoc in quæstionem vocare, quia ad hunc locum non spectat, sa-

tisque est ad vim argumenti, quod ille actus factus debito modo possit esse non malus, quod negari non potest. Dico igitur (estque generaliter observandum), ut actus indifferens fiat honestus ex fine honesto, non satis esse quod ex libertate aut falsa apprehensione operantis in eum finem referatur, sed oportere ut talis relatio prudenter fiat, et cum proportione, ac fundamento alicujus convenientiae inter tale medium et talem finem, id est, quod sit utile ad illum, vel proxime, vel interventu aliorum mediorum, quia alias imprudens est relatio talis medii ad talem finem, et potius videtur in verbis, aut falsa apprehensione, quam in re ipsa existere. Exemplo res declaratur ; nam si quis dicat se ire in agrum propter Dei honorem vel amorem, profecto si nihil aliud adjungatur, et immediate fiat talis relatio, vana est, et nullius momenti ; quia ire in agrum per se nihil conferit ad Dei honorem vel amorem ; sed interponere oportet alia media, quibus mediantibus, possit ille actus conferre ad talem finem ; ut si studium conferat ad Dei honorem, et vires corporis sint ad studium necessariæ, et ad has vires comparandas vel conservandas convenientis judicetur ire in agrum, tunc optime refertur actus ille ad bonum honestum, et ideo ejus bonitatem participat. Agitatio igitur taurorum, etiamsi tali modo fiat ut mala non sit, nihil in se habet utilitatis aut convenientiae, ut ad Dei vel Sanctorum honorem conferre quicquam possit, vel mediate, vel immediate, et ideo nullam honestatem accipit actus ille ex tali relatione, neque ad religionem ullo modo pertinet. Ideoque voto de tali actu, etiamsi finitur illo fine coloratum, validum non est, sed potius superstitionis.

8. Ad alteram partem respondet negando consequentiam ultimam, et in priori est quædam ambiguitas. Simpliciter enim verum est, eum, qui talem actum votet, non vovere actu malum, sed indifferentem ; ita tamen illum votet, ut si fiat præcise ut promissus est, malus vel inutilis sit futurus. Atque hoc satis est ut tale voto sit nullum, quia materia voti non solum esse debet non contraria Deo ex se, sed etiam in individuo debet esse illi consentanea. Maxime quia non obligatur quis ex tali voto ad agendum actum illum ex aliquo honesto fine. Quia qui sic votet, non intendit hoc promittere : ergo ad id non se obligavit, sed solum ad nudum actum ; unde cum ad hoc obligari non possit, simpliciter obligatio non tenuit. Eo vel maxime quod qui sic votet,

non intendit principaliter, nisi delectationem aliquam, vel commoditatem temporalem in tali actu inventam; ergo non est cogendus ad faciendum illum actum ex aliquo fine honesto, cum hoc fuerit extra intentionem principalem ejus.

9. Addo denique s^epe actum indifferentem esse talem, ut vix possit habere finem honestum voto proportionatum, nisi valde remote, et interpositis multis aliis mediis, vel actibus, ad quos vovens nulla ratione voluit se obligare, et tunc res est per se clara. At vero quando actus seu objectum indifferentes potest immediate conferre ad honestum finem voto proportionatum, tunc consulenda est intentio votantis, quod in his casibus moralibus s^epe necessarium est; ut, verbi gratia, votum de non ludendo cum Petro, in eo, qui habet animum ludendi cum Paulo, et cum aliis, communiter censemur invalidum, quia illa circumstantia personae censemur indifferentes, atque adeo impertinens; at vero si vovens id fecisset, quia Petrus frequentius ad ludendum illum provocat, vel quia est illi occasio rixandi aut jurandi, tunc votum esset validum, quia jam illud objectum non est indifferentes, sed honestum. Similiter si quis voveret non ingredi talem domum, in qua habet peccandi occasionem, quamvis haberet animum ingrediendi alias, in quibus habet similes occasions, votum esset validum, si revera fieret intuitu tollendi talem occasionem, quia non so-

lum omnino tollere occasiones peccandi, sed etiam illas minuere tollendo unam, honestum est. Et ad hunc modum judicandum est de similibus objectis, quae videntur indifferentia. Denique in hujusmodi votis de indifferentibus actibus propter honestos fines considerandum est, quamvis a principio obligent existente fine, illo tamen cessante, cessare etiam obligationem voti ex defectu materie; ut in exemplo posito de voto non ingrediendi domum, ubi erat occasio peccandi, si a tali domo auferatur talis occasio, cessat obligatio non ingrediendi talem domum, quia jam res est prorsus inutilis, ut Navarrus reete notavit, et est commune.

10. *Votum factum contra prius votum, juramentum vel promissionem, esse nullum. — Instantia. — Solutio.* — Quarto, ex dictis infero, votum factum contra prius votum, juramentum, vel contra priorem promissionem, esse nullum, quia versatur circa materiam pravam et indebitam, nisi in priori juramento intelligatur excepta. De hac assertione late

iximus tractando de juramento , et ideo hic reviter illam perstringimus . Prima ergo pars e voto posteriori repugnante priori clara est , quia si prius votum fuit validum , necesse est t posterius sit nullum , tum ratione prioris , cum etiam ratione indebitæ materiæ . Quia si prius votum est validum , est de meliori bono ; ergo si posterius votum priori opponitur , erit e materia opposita meliori bono ; ergo ex uno capite esset nullum , etiam si illud melius unum non fuisset antea promissum , juxta ea que inferius dicemus . Si autem prius votum validum non fuit , posterius non erit contrarium vero voto . Dices aliquando posse contingere ut prius votum sit validum , et nihilominus posterius votum contrarium valeat ; et si promisi dare totam eleemosynam Petro , et postea voveam dare Paulo , posterius votum est priori contrarium , quia per illud voveo virtute non dare Petro , et tamen saepe obligatus sum postea dare Paulo , posterius votum quia votum per se respicit cultum et beneplacitum Dei , et respectu illius non est contrarium ; vel dare illam eleemosynam Paulo , est minus bonum , et sic posterius votum non obligat ; vel est aequale , et sic etiam non obligat , vel ad summum tanquam idem putatur respectu Dei , juxta varias opiniones , de quibus infra libro sexto .

11. *Probatur assertio in juramento.* — *Obiectio.* — *Solutio.* — Atque hinc facile probatur altera pars, quae intelligitur de juramento promissorio homini facto; nam si cadat super promissionem factam Deo, eadem ratio de illo est quae de voto jurato; supponitur etiam esse juramentum validum, alias pro nihilo reputatur, neque erit vera contrarietas. Denique permissum est, quando votum est contrarium juramento, quia si fiat in favorem ejus, ut voven- do Deo implere tale juramentum, vel dare tali personae eleemosynam, clarum est utrumque esse validum, quia se juvant. Sic ergo clara est ratio hujus partis, quia juramentum obligat ad sui observationem; ergo votum non potest obligare ad transgressionem ejus, alias obligaret ad malum; ergo tale votum est de materia prava et incapaci. Dices: obligatio voti est major, et ita poterit expellere aliam, qua ablata, ita votum non obligabit ad malum. Respondetur votum superveniens non posse auferre praecedentem obligationem ex juramento ortam, sicut supra dicebamus de

obligatione præcepti positivi : nam fortior est obligatio præcepti divini ac naturalis, ex quo nascitur obligatio faciendi verum quod juratum est, et ideo votum superveniens juramento promissorio, et illi contrarium, est de re intrinsece mala ex suppositione juramenti, scilicet de violatione juramenti, ac proinde obligare non potest.

tem corollarii, et juxta dicta circa illam regulandus est, de quo iterum sermo redibit, cum de commutatione votorum agemus.

CAPUT V.

UTRUM ACTUS HONESTUS SUB CONDITIONE TURPI
POSSIT ESSE MATERIA VOTI?

1°. Probatur assertio in voto contrario priori promissioni. — Idemque probat hæc ratio de voto contrario priori promissioni humanae, etiam simplici, supposita ejus validitate et virtute ad obligandum, sive ex justitia, sive ex fidelitate, et sive sub culpa veniali, sive sub mortali. Quia talis promissio sufficit ut votum de materia illi contraria sit de re prava; et tale votum non tenet, nec Deo placet. Quia, ut dicitur Ecclesiast. 34, *immolantis ex iniquo oblatio est maculata*; et infra: *Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspectu patris sui.* Sieut enim non placet Deo votum de aliena substantia, ita nec de re alteri promissa, quia per promissionem quodammodo alterius facta est; unde non potest illo invito Deo sancte offerri, ac proinde nec voveri.

1. Sensus questionis expenditur. — Ratio dubitandi. — Videri potest hæc quæstio concidere cum tractata in capite præcedenti; nam ibi dictum est, actum bonum ex objecto, promissum cum circumstantia prava, non esse materiam voti; conditio autem turpis videtur esse prava circumstantia. Sed nihilominus quæstio est valde diversa: nam ibi actum est, quando circumstantia prava est quasi pars materiæ promissæ, quia promittitur ut circumstantia ponenda in actu promisso per votum, quando executioni mandatur ad votum impleendum; hic autem non de hoc agimus, sed de conditione turpi postulata a voente ad ipsam voti obligationem. Hæc enim conditio non est futura circumstantia operis promissi per votum, unde per se non reddit illud mora-

13. An qui promittit sponsalia, castitatem vel religionem vovere possit. — Hinc vero statim occurrit difficultas, an qui sponsalia contraxit seu promisit, possit castitatem vovere, vel religionem; vel an is, qui promisit pauperi eleemosynam, possit vovere illam dare Ecclesiæ, vel in aliud pium opus. Sed non possumus hic ad hæc particularia descendere, infra enim tractando de voti obligatione et commutatione, commodius tractabuntur. Propter causas vero illos de voto castitatis aut religionis addimus limitationem, *nisi in priori juramento intelligatur aliqua materia excepta*; tunc enim non fit contra juramentum, cum materia illa non fuerit sub illo comprehensa. Talis autem fortasse intelligenda est esse castitas vel religio in promissionibus humanis, quæ illis repugnare videntur, ut suis locis videbimus. Si autem materia excepta non est formaliter aut virtute, procedit regula generalis, ut prævaleat prior promissio facta homini, ut dictum est. Unde qui promisit pauperi eleemosynam, si illi directe et proprie promisit, non potest de tali pecunia postea contrarium votum facere: si tamen non homini, sed Deo promisisset, etiamsi redundaret promissio in utilitatem pauperis, casus non comprehenditur sub hac parte, quia illa non est promissio humana, sed votum, et ita pertinebit ad primam par-

per votum, unde per se non faciat illud mora-
liter malum. Et hinc potest sumi ratio dubi-
tandi, quia, non obstante illa conditione, actus
promissus est bonus, et potest bene fieri im-
plendo promissionem; ergo non est cur non
sit conveniens materia voti; nam quod vovens
nolit se obligare, nisi existente tali conditione,
erit defectus in modo vovendi, non in mate-
ria voti. Explicatur primo in promissione hu-
mana; nam si quis ingrediens iniquum duel-
lum cum inimico promittat alicui centum si
vincat, vel si promittat feminæ, si secum for-
nicetur, illam ducturum, nihilominus promis-
sio est valida, quia, licet conditio sit turpis,
non est circumstantia actus promissi, sed po-
terit sine peccato impleri; ergo conditio tur-
pis non reddit turpem materiam; ergo ex hac
parte non annullat votum erga Deum, nec ap-
paret alia ratio invaliditatis talis voti. Confir-
matur secundo, quia si votum fiat sub condi-
tione indifferente, aut mere contingente ac
temporali, validum est, ut si quis dicat: Ego
voveo ingredi religionem, si illa nupserit, aut
mortua fuerit; vel promitto centum dare hos-
pitali, si navis venerit, etc. Ergo etiam si sit
turpis conditio, cum apponatur tantum ad
suspendendum consensum, illa posita consen-
sus transibit in absolutum, et obligabit circa
materiam alias bonam, quæ potest bene fieri.

2. Varii modi apponendi conditiones in votis.